

Ezt a kötetet azzal a szándékkal állítottuk össze, hogy hozzájáruljunk annak megértéséhez, hogyan függenek össze a gazdaság, a politika és a társadalom jelenségei a szocializmus utáni korszakban, hogyan befolyásolták a politikai szereplők döntései a társadalom és a gazdaság új rendjének kialakulását, és mi is következik a poszt-szocializmus után. Többek szerint az újkapitalizmus, de lehet ugyanannyi esélye a piaci struktúrák mellett a redisztribúció új változatának is. Egyik tanulmány sem szól közvetlenül a politikáról, de remélhetőleg ez nem rejti el eredeti szándékunkat: a rendszerváltás és az európai integráció politikai gazdaságtani elemzését.

A kötet három nagyobb részből áll. Az első három tanulmány a privatizációval foglalkozik. Csíste András és Kovách Imre: *A privatizáció és új gazdasági elit* című dolgozatukban egy empirikus vizsgálatosorozat eredményeként a magyarországi nagyvállalatok tulajdoni viszonyainak a változásait elemzik a hatékonysággal összefüggésben, és kritikailag vizsgálják a menedzserkapitalizmus tételét. Volt-e alternatívája a privatizáció megvalósult módjainak? Boda Dorottya és Neumann László szerint a politikai elit sokféle privatizációs technika és privatizációs cél között választhatott. Tanulmányuk a *munkavállalói tulajdont* mint lehetséges privatizációs változatot mutatja be, amely azonban nem hozott létre stabil tulajdonformát. Tóth András *Szakszervezet szervezés a magyarországi autógyárakban* című tanulmánya azt vizsgálja, hogy a privatizáció milyen új foglalkoztatottsági feltételeket teremtett Magyarországon. Két multinacionális vállalat alapítási történetének az összehasonlításával a munkások új feltételekhez való alkalmazkodásának természetét elemzi.

A második rész tanulmányai azt kutatják, hogy mi volt a *társadalom válasza* a politikai döntésekkel elindított gazdasági reformokra. Laki László a *munkanélküliséggel és szegénységgel* foglalkozó évtizedes kutatásait foglalja össze. Országos adatokon és egy mikrokörzetben készített felmérése alapján mutatja be az új szegénységet, amelyet olyan történeti jelenségnek tart, amely megszüntetésének vagy enyhítésének a hiánya egyértelműen a politika szereplőit terhelte és terheli. Tóth András szerint a válság meghaladására gyökeres váltásra lenne szükség. A tanulmány leírja a *munkaügyi kapcsolatok válságának a történetét*, és azt a feloldási kísérletet, amely az üzemi tanácsok adaptálásához vezetett. Csíste András, Horváth Gergely Krisztián és Kovács Ernő a társadalom válaszainak egy másik területéről számolnak be. *A keszthelyi vállalkozók politikai aktivizálódásának kezdeteiről és történetéről* szóló látélet pontos bemutatása a helyi gazdasági elitnek a multinacionális vállalatok megjelenésére és az újraosztási rendszerek átalakítására következő törvényszerű lépésére, a lokális politika kontrolljának a megszerzésére. Borboly István, Horváth Gergely Krisztián, Kovách Imre és Nagy Réka a törvényhozási és helyi politikai döntések és gazdasági szereplők viszonyát a *fekete gazdasággal* kapcsolatban elemzi két különböző fejlődésű regionális központ, Nyíregyháza és Győr példáján.

A kötet harmadik része a *politikai intervenció* egy sajátos példáját elemzi. A *Vidéki történet és az Agrárpolitikai 'hatásvizsgálat': földhasználat, foglalkoztatottság, üzemszerkezet* című tanulmányok a vidéki társadalom és gazdaság átalakulásának legjellegzetesebb tényezőit ragadják meg. Az elmúlt évtized mezőgazdaságot érintő politikai döntései nagymértékben átalakították a földtulajdon-viszonyokat és ezzel párhuzamosan a földhasználat szerkezetét, a mezőgazdaság üzemszerkezetét és a foglalkoztatottsági viszonyokat. Az előbbi tanulmányban Csíste András és Kovách Imre azt az összetett folyamatot elemzi, amelynek a következtében a „vidék” gazdasága, társadalmi és politikai viszonyai a rendszerváltást követően sokszínűbbé, diverzifikáltabbá váltak. A „szocializmus vidéki örökségének” összegzése után elemzik azokat a definíciós vitákat, amelyek az elmúlt évtizedben a falu, a vidék és a ruralitás témakörében megjelentek, majd a társadalmi átalakulás következményeit, a politika és ruralitás kapcsolatát, a vidékfejlesztés európaizálásának a kísérletét és a ruralitás új imázsait. Csíste András, Csurgó Bernadett, Himesi Zsuzsa és Kovách Imre az 1992-ben, 1995-ben és 1999-ben készített egyedülálló „farmer”-felvétel és az 1997-ben a szövetkezetek vagyonának sorsáról és a legnagyobb utódszervezetekről készített felvétel és más adatok felhasználásával elemzik az agrárpolitikai intervenció következményeit.